

**1. EUROPA – POLSKA – POMORZE. STRATEGIE BADAWCZE
I TRADYCJA HISTORIOGRAFICZNA 13**

**I. STRATEGIE BADAŃ NAD KSZTAŁTOWANIEM
EUROPY A PROBLEMATYKA POLSKO-POMORSKA
(STANISŁAW ROSIK I TOMASZ WIŚLICZ) 15**

**II. POLSKA I POMORZE – OD SŁOWIAŃSKICH PLEMION
DO ROZEJŚCIA DRÓG – NA SZLAKU NARRACJI
HISTORIOGRAFICZNYCH (PAWEŁ MIGDALSKI) 35**

1. Średniowieczna i nowożytna historiografia o relacjach
polsko-pomorskich we wczesnym średniowieczu .. 38

2. Upolitycznienie obrazu stosunków
wczesnośredniowiecznych polsko-pomorskich
w długim wieku XIX..... 42

3. Wpływ I wojny światowej oraz odbudowa państwa
polskiego na postrzeganie relacji polsko-
-pomorskich we wczesnym średniowieczu..... 53

4. Polska historiografia o relacjach polsko-pomorskich
we wczesnym średniowieczu w okresie Polski
Ludowej..... 68

5. Odry nie przekraczamy – podzielone badania
niemieckie po II wojnie światowej 86

6. Odchodzenie od mitologii Ziem Odzyskanych
w historiografii polskiej po 1989 r. 91

7. Kontynuacja tradycyjnego spojrzenia w historiografii niemieckiej po 1989 r.	101
8. Uwagi wieńczące	104
Ekskurs: W sprawie dziejopisarstwa pomorskiego we wczesnym średniowieczu (Wojciech Mrozowicz)	107

2. POLSKA – POMORZE – BAŁTYK. EKSPANSJA

I DOMINACJA..... 117

I. PUNKT WYJŚCIA: CIVITATES W ŚWIECIE PLEMION MIĘDZY BAŁTYKIEM A ŁUKIEM KARPAT

I SUDETÓW (IX–XI w.).	119
1. Od świata źródeł do świata plemion (prolegomena) (Stanisław Rosik)	119
2. Klucz do poznawania cywilizacyjnych przemian w dorzeczu Wisły i Odry we wczesnym średniowieczu: <i>civitas</i> (od <i>Geografa bawarskiego</i> do <i>Kroniki Thietmara</i>) (Marie Bláhová i Stanisław Rosik)	123
3. Urbanizacja Pomorza w dobie plemiennej (Marian Rębkowski)	133

II. OBCY NA POMORZU I U PIERWSZYCH PIASTÓW (INTERPRETACJE ZNALEZISK

ARCHEOLOGICZNYCH) (WŁADYSŁAW DUCZKO) ..	143
1. Pomorze	144
2. Obcy u wczesnych Piastów w X w.	151
3. Obcy w Polsce Bolesława Chrobrego	155

III. „NIEBEZPIECZNE ZWIĄZKI”.

POCZĄTKI PAŃSTWA PIASTÓW NA TLE RELACJI POMIĘDZY INTERIOREM A POMORZEM (SŁAWOMIR MOŹDZIOCH, ANDRZEJ PLESZCZYŃSKI)	159
1. Państwo i „wczesne” państwo – teorie i kryteria opisu .	160
2. Terytorium.	166
3. Ludność, jej pochodzenie i wczesna organizacja społeczna	172
4. W kierunku państwa historycznego	178

5. Ideologia i władza.	199
Ekskurs: Santok i Milicz jako bramy dla ekspansji Piastów poza wielkopolski macecznik (Aleksander Paroń)	221
1. Lokalizacja	223
2. Początki	226
3. Kontakty dalekosiężne: świadectwa archeologiczne. .	228
4. Kontekst historyczny	234
5. Podsumowanie	238

IV. OŚ GNIEZNO–KOŁOBRZEG NA PRZEŁOMIE

TYSIĄCLECI. PIERWOCINY CHRYSZCZANIZACJI ZIEM POMORSKICH	241
1. Pod piastowską władzą nad Bałtykiem u schyłku X w. Św. Wojciech w <i>Gyddanyzc</i> (Stanisław Rosik)	241
2. W dobie Ottońskiej <i>renovatio imperii Romanorum</i> : Gniezno roku 1000 i <i>Aecclesia Salsae Cholbergensis</i> (Stanisław Rosik)	252
3. Chrześcijaństwo na Pomorzu z perspektywy archeologii (X–XI w.) (Marian Rębkowski)	268

V. POLSKA PIASTÓW A NARODZINY POMORZA

(STANISŁAW ROSIK)	281
-------------------------	-----

3. POMORZE – POLSKA – EUROPA. W POSZUKIWANIU WŁASNEJ DROGI..... 293

I. POMORZE W PRZESTRZENI KOMUNIKACYJNEJ

INTERMARIUM (ALEKSANDER PAROŃ)	295
1. <i>Intermarium</i> : naturalne przesłanki komunikacji.	298
2. „Centrum”	301
3. „Peryferie”	309
4. Podsumowanie	319

II. POMORZE W STREFIE POLSKIEJ EKSPANSJI W DOBIE BOLESŁAWA KRZYWOUSTEGO.

PODOBÓJ I CHRYSZCZANIZACJA.	321
1. Przestrzeń przełomu chrystianizacyjnego: miasta a władza książęca na Pomorzu (XI–XII w.) (Marian Rębkowski)	324

2. Przestrzeń chrystianizacyjnego przełomu w kontekście sąsiadów: społeczności pomorskie w kręgu pogańskiej „międzynarodówki” (Stanisław Rosik)	327
3. Pierwsze pomorskie podboje w dobie Krzywoustego (w świetle Galla Anonima) (Stanisław Rosik)	336
4. Przełomowe podboje (Stanisław Rosik)	345
5. Przestrzenie misyjne w kręgu ekspansji Krzywoustego (Stanisław Rosik)	356
6. Społeczne przesłanki podjęcia misji na Pomorzu (przykład księstwa Warcisława I) (Stanisław Rosik)	360
7. Działalność misyjna św. Ottona z Bambergu na Pomorzu Zachodnim (Stanisław Rosik)	365
8. Reakcje pogańskie w miastach u ujścia Odry i przełom chrystianizacyjny na Pomorzu (Stanisław Rosik)	377
9. Postępy chrystianizacji: misje biskupa Ottona z Bambergu na Pomorzu Zachodnim i ich konsekwencje (Marian Rębkowski)	381
10. Koniec XII–I. poł. XIII w. – ku parafiom (Marian Rębkowski)	388
Ekskurs: Polskie walki z Pomorzanami w kronice Anonima zwanego Gallem (Darius von Güttner-Sporzyński)	393

III. POCZĄTKI KOŚCIOŁA NA POMORZU

(MARCIN R. PAUK)	403
1. Polska organizacja kościelna w dobie podboju i chrystianizacji Pomorza	403
2. Pierwsze biskupstwo pomorskie: biskupi kujawscy między aktywnością misyjną a dworem książęcym	415
3. Geneza biskupstwa na Pomorzu Zachodnim.	424
4. <i>Que beati Petri iuris existit</i> – zagadnienie egzempcji biskupstwa pomorskiego	430
5. Organizacja i funkcjonowanie struktur kościelnych na Pomorzu Zachodnim	437

6. Podstawy materialne władzy biskupiej na Pomorzu Zachodnim	443
7. Wolin – Kamień: zagadnienie translacji katedry biskupiej	449
8. <i>Verus fidei Christiane venerator</i> – książęta i Kościół zachodniopomorski w XII w.	458

IV. POMORZE W KRĘGU POLITYKI

MIĘDZYNARODOWEJ (XII W.) (ZBIGNIEW DALEWSKI)	471
1. Pomorze w strukturach monarchii piastowskiej	471
2. Między Polską a Rzeszą	479
3. Zjazd w Merseburgu (1135)	492
4. Nowe sojusze	502
5. Krucjata połabska	513
6. Nowe wyzwania	526
7. Pomorskie królestwo?	535
Ekskurs: Granica polsko-pomorska w XII w. (Paweł Migdański)	545
Ekskurs: Kasztelanowie zachodniopomorscy w XII w. – wokół problemu polskich wpływów ustrojowych (Marcin R. Pauk)	551

V. ODKRYWANIE I POSTRZEGANIE POMORZA PRZEZ AUTORÓW ŁACIŃSKICH DO SCHYŁKU XII W.

(ANDRZEJ PLESZCZYŃSKI)	561
<i>Gens Pomeranorum</i> na scenie dziejów. W sprawie adopcji Pomorzan do wspólnej pamięci kręgu łacińskiej <i>Christianitas</i> (XI–XII w.) (Stanisław Rosik)	581

Konkluzje	589
Bibliografia	603
Indeks postaci historycznych, mitycznych, biblijnych i legendarnych	695
Wykaz ilustracji	703
Wykaz map	705